

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

SOOVITUSED

NÕUKOGU

NÕUKOGU SOOVITUS,

26. november 2013,

tervist tugevdava kehalise aktiivsuse sektoritevahelise edendamise kohta

(2013/C 354/01)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 292 koostoimes artiklitega 165 ja 168,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Kehaline aktiivsus, sealhulgas korrapärane sportimine ja füüsiline tegevus terve elu jooksul on väga olulised ja toovad kaasa väiksema südame-veresoonkonna haiguste ning teatavate vähi ja diabeedi vormide riski, luu- ja lihaskonna seisundi paranemise ja kehakaalu reguleerimise, samuti positiivse mõju vaimse tervise arengule ja kognitiivsetele protsessidele. Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) soovituste kohaselt on kehaline aktiivsus tähtis kõikide vanuserühmade puhul ning eriti oluline laste, töötava elanikkonna ja eakate jaoks.
- (2) Kehaline aktiivsus on tervisliku eluviisi ja hea tervisega tööjõu saavutamise eeltingimus, mis aitab täita strateegias „Euroopa 2020” määratletud põhieesmärke, eelkõige seoses majanduskasvu, tootlikkuse ja tervisega.
- (3) Kuigi osades liikmesriikides on ametiasutused oma jõupingutusi tervist tugevdava kehalise aktiivsuse valdkonnas viimastel aastatel suurendanud, on ebapiisava kehalise aktiivsuse määr liidus vastuvõetamatult kõrge. Valdav osa Euroopa kodanikest ei ole kehaliselt piisavalt aktiivsed ning 60 % neist tegeleb spordi või kehalise tegevusega harva või mitte kunagi. Ebapiisav kehaline aktiivsus vabal ajal tundub olevat rohkem levinud madalama sotsiaal-majandusliku staatusega rühmade hulgas.

Praegu ei viita miski sellele, et kõnealused negatiivsed suundumused oleksid liidu kui terviku puhul positiivsema suuna võtnud.

- (4) On kindlaks tehtud, et suure sissetulekuga riikides üle maailma on ebapiisav kehaline aktiivsus oluline enneaegset suremust ja haigusi põhjustav riskitegur, mille arvele langeb üksnes WHO Euroopa piirkonnas ligikaudu miljon surmajuhtumit aastas. Põhjalikult on dokumenteeritud nii sellest tingitud kahjud liidus kui ka ebapiisavast kehalisest aktiivsusest ning sellega seotud terviseprobleemidest tulenevad märkimisväärsed otsesed ja kaudsed majanduskulud, eelkõige arvestades enamiku Euroopa ühiskondade kiiret vananemist.
- (5) Hiljutised uuringud näitavad, et istuv eluviis võib osutada terviseriskiks, sõltumata kehalise aktiivsuse mõjust. Neid uuringutulemusi tuleks liidus selles valdkonnas edasise tegevuse kavandamisel arvesse võtta.
- (6) Kehalise aktiivsuse osas on liikmesriikide vahel suuri erinevusi. Kui osa neist on saavutanud soovitatavale minimaalsele kehalise aktiivsuse tasemele vastavate kodanike osakaalu suurendamisel märgatavat edu, siis paljudes teistes on olukord püsinud muutumatu või isegi halvenenud. Liidus tervikuna ei ole kehtivad tegevuspõhimõtted ebapiisava kehalise aktiivsuse taseme vähendamisel otsustavat mõju avaldanud. Potentsiaal õppida edukatest lähenemisviisidest tervist tugevdava kehalise aktiivsuse tegevuspõhimõtete väljatöötamiseks ja rakendamiseks on seega märkimisväärne.
- (7) Kooli kehalisel kasvatusel on potentsiaali olla tõhusaks vahendiks teadlikkuse suurendamisel tervist tugevdava kehalise aktiivsuse tähtsusest ja koolid saavad vastavaid tegevusi hõlpsalt ja tõhusalt rakendada.

- (8) Kehalise aktiivsuse edendamist ja liidu kodanikele kehalise tegevusega tegelema hakkamiseks uute võimaluste pakkumist võivad toetada mitu poliitikavaldkonda, eelkõige sport ja tervis. Selleks et kõnealune potentsiaal realiseeruks täielikult ja kehalise aktiivsuse tase seeläbi tõuseks, on tervist tugevdava kehalise aktiivsuse edendamise valdkonnas tingimata vaja strateegilist sektoritevahelist lähenemisviisi, sealhulgas kõikide asjakohaste ministriteeriumite, asutuste ja organisatsioonide, eelkõige spordiliikumise osalemist ning olemasoleva ja kohaldatava poliitika arvessevõtmist. Ülitähtis element selle protsessi toetamiseks on suurema hulga ja täpsemate kehalise aktiivsuse tasemeid ning tervist tugevdava kehalise aktiivsuse edendamise poliitikat käsitleva põhjalikuma teabe ja andmete kättesaadavus; see on vajalik ka tegevuspõhimõtete hindamiseks, mille eesmärk on asjakohase poliitika tõhusam väljatöötamine ja rakendamine tulevikus.
- (9) ELi kehalise tegevuse suunistes, ⁽¹⁾ millele nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajad viitavad oma 27. novembri 2012. aasta järeldustes ⁽²⁾ tervist tugevdava kehalise aktiivsuse edendamise kohta ja millele nõukogu viitab järeldustes tervena vananemise kohta kogu elutsükli jooksul, ⁽³⁾ on toetatud sektoritevahelist lähenemisviisi, mis hõlmaks kõiki tervist tugevdava kehalise aktiivsuse edendamise eest vastutavaid teemavaldkondi.
- (10) Komisjoni 2011. aasta teatises Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa mõõtme arendamine spordis“ kutsuti komisjoni ja liikmesriike üles jätkama ELi kehalise tegevuse suuniste alusel tööd riiklike suuniste, sealhulgas läbivaatamis- ja kooskõlastamismenetluse väljatöötamist, ning kaaluma võimalust koostada selles valdkonnas nõukogu soovitus.
- (11) Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate resolutsioonis Euroopa Liidu spordialase töökava (2011–2014) ⁽⁴⁾ kohta tunnistati vajadust tugevdada komisjoni ja liikmesriikide vahelist koostööd spordi üksikutes prioriteetsetes valdkondades, mis hõlmavad tervist tugevdava kehalise aktiivsuse edendamist. Kõnealuse töökava alusel 2011. aasta keskel loodud spordi, tervise ja osalemise eksperdirühm avaldas 2012. aasta juulis toetust uuele liidu algatusele tervist tugevdava kehalise aktiivsuse edendamiseks.
- (12) Nõukogu 27. novembri 2012. aasta järeldustes tervist tugevdava kehalise aktiivsuse edendamise kohta tunnistati vajadust täiendavate liidu tasandi meetmete järele ning kutsuti komisjoni üles esitama ettepanek nõukogu soovitusel kohta, mis hõlmaks ELi kehalise tegevuse suuniste teemavaldkondi käsitlevatel näitajatel põhinevat piiratud järelevalveraamistikku,

SOOVITAB liikmesriikidel

- 1) teha tööd tervist tugevdava kehalise aktiivsuse tõhusate tegevuspõhimõtete koostamiseks, töötades riigisiseste eripärade kohaselt välja sektoritevahelise lähenemisviisi, mis hõlmaks selliseid poliitikavaldkondi nagu sport, tervis, haridus, keskkond ja transport, võttes arvesse ELi kehalise tegevuse suuniseid ja muid asjakohaseid sektoreid. See peaks hõlmama järgmist:
 - a) riiklike strateegiate järkjärguline arendamine ja rakendamine ning sektoritevaheline poliitika, mille eesmärk on tervist tugevdava kehalise aktiivsuse edendamine kooskõlas riigisiseste õigusaktide ja tavadega;
 - b) asjakohasel juhul kõnealuste strateegiate või poliitika kohaldamiseks konkreetsete meetmete kindlaksmääramine tegevuskavas;
- 2) teostada järelevalvet kehalise aktiivsuse taseme ja tervist tugevdava kehalise aktiivsuse tegevuspõhimõtete üle, kasutades piiratud järelevalveraamistikku ⁽⁵⁾ ja lisas esitatud näitajaid lähtuvalt riigisisestest asjaoludest;
- 3) määrata kuue kuu jooksul alates käesoleva soovitusel vastuvõtmisest kooskõlas riigisiseste õigusaktide ja tavadega tervist tugevdava kehalise aktiivsuse riiklikud kontaktasutused, ⁽⁶⁾ kes toetaksid eespool nimetatud järelevalveraamistikku, ning teavitada komisjoni nende määramisest.

Tervist tugevdava kehalise aktiivsuse riiklike kontaktasutuste ülesanne on eelkõige kooskõlastada protsessi, mille käigus tehakse kehalist aktiivsust käsitlevad andmed järelevalveraamistiku jaoks kättesaadavaks; andmed tuleks kanda WHO Euroopa olemasolevasse andmebaasi toitumise, rasvumise ja kehalise tegevuse kohta (NOPA); samuti peaksid need hõlbustama talitustevahelist koostööd tervist tugevdava kehalise aktiivsuse tegevuspõhimõtete valdkonnas;

- 4) teha tihedat koostööd omavahel ja komisjoniga, osaledes liidu tasandi asjakohaste spordi- ja tervisevaldkonna struktuuride raames tervist tugevdava kehalise aktiivsuse edendamist käsitleva teabe ja hea tava korrapärase vahetamise, mis moodustab poliitika tõhusama kooskõlastamise aluse.

⁽¹⁾ ELi spordiküsimuste eest vastutavate ministrite 2008. aasta novembris toimunud mitteametliku kohtumise eesistujariigi järeldustes heakskiidetud ELi kehalise tegevuse suunistes.

⁽²⁾ ELT C 393, 19.12.2012, lk 22.

⁽³⁾ ELT C 396, 21.12.2012, lk 8.

⁽⁴⁾ ELT C 162, 1.6.2011, lk 1.

⁽⁵⁾ Järelevalveraamistikus esitatakse minimaalsed aruandlusnõuded tervist tugevdava kehalise aktiivsuse edendamise üldiste tahkude kohta, millele võivad tähelepanu pöörata kõik liikmesriigid. Seda rakendatakse tihedas koostöös ja koostöös WHOga, vältides nii dubleerimist andmete kogumisel.

⁽⁶⁾ Kontaktasutus on liikmesriigi peamiseks kontaktiks, kes edastab teavet ja andmeid vastavalt lisas esitatud tabelis loetletud näitajatele. Tabel on WHO poolt kontaktasutustele saadetava küsimustiku osa.

KUTSUB komisjoni üles

- 1) abistama liikmesriike riiklike strateegiate vastuvõtmisel, tervist tugevdava kehalise aktiivsuse tegevuspõhimõtetega seotud sektoritevahelise lähenemisviisi väljatöötamisel ning vastavate tegevuskavade rakendamisel, hõlbustades teabe ja hea tava vahetamist, tõhusat vastastikust õppimist, võrgustike loomist ja tervist tugevdava kehalise aktiivsuse edendamisel edukate lähenemisviiside kindlakstegemist;
- 2) edendama kooskõlas lisa loetletud näitajatega tervist tugevdava kehalise aktiivsuse järelevalveraamistiku loomist ja toimimist, tuginedes selles valdkonnas olemasolevatele järelevalve- ja andmete kogumise vormidele ning kasutades võimalikult palju olemasolevat teavet ja andmeid;
 - a) pakkudes teadusekspertide abiga sihtotstarbelist toetust tervist tugevdava kehalise aktiivsuse riiklike kontaktasutuste ning vajaduse korral teiste asjakohaste ametiasutuste esindajate suutlikkuse suurendamiseks ja koolitamiseks, osutades abi ka andmete kogumise protsessis;
 - b) uurides võimalust kasutada kõnealuse järelevalveraamistiku raames kogutud andmeid selleks, et oleks võimalik koostada iga kolme aasta järel Euroopa statistikat kehalise aktiivsuse taseme kohta;
- c) toetades NOPA andmebaasi kehalist aktiivsust käsitlevate tahkude täiendaval arendamisel, kohandades seda lisa esitatud järelevalveraamistikuga;
- d) toetades WHOd ja tehes temaga tihedat koostööd riigipõhiste tervist tugevdava kehalise aktiivsuse ülevaadete koostamisel ja väljaandmisel ning kehalise aktiivsuse suundumuste analüüsimisel;
- 3) esitama iga kolme aasta järel aruande käesoleva soovitusel rakendamisel tehtud edusammude kohta, lähtudes järelevalveraamistikus ette nähtud aruandluskorralduse raames esitatud teabest ning muudest liikmesriikide esitatud asjakohastest andmetest tervist tugevdava kehalise aktiivsuse tegevuspõhimõtete väljatöötamise ja rakendamise kohta ning hindama käesoleva soovitusel lisaväärtust.

Brüssel, 26. november 2013

Nõukogu nimel
eesistuja
D. A. BARAKAUSKAS

LISA

ELis tervist tugevdava kehalise aktiivsuse taseme ja vastavate tegevuspõhimõtete hindamiseks kavandatud näitajad, võttes arvesse ELi kehalise tegevuse suuniseid ⁽¹⁾

ELi kehalise tegevuse suuniste teemavaldkonnad	Kavandatud näitajad ja muutujad/üksused	Andmete kättesaadavus
Rahvusvahelised kehalise tegevuse soovitusel ja suunised (suunised 1–2)	1. Riigisisene soovitus tervist tugevdava kehalise aktiivsuse kohta jah/ei	(****)
	2. Täiskasvanud, kes saavutavad WHO soovitatud või sellele vastava riigisiselt soovitatud tervist tugevdava kehalise aktiivsuse miinimumtaseme Selle täiskasvanute protsent, kes tegelevad nädalas vähemalt 150 minutit keskmiselt intensiivse kehalise tegevusega või 75 minutit väga intensiivse kehalise tegevusega või vastava kombinatsiooniga	(****)
	3. Lapsed ja noored, kes saavutavad WHO soovitatud või sellele vastava riigisiselt soovitatud tervist tugevdava kehalise aktiivsuse miinimumtaseme Selle laste ja noorte protsent, kes tegelevad iga päev vähemalt 60 minutit keskmiselt kuni väga intensiivse kehalise tegevusega või vähemalt viiel päeval nädalas	(****)
Sektoritevaheline lähenemisviis (suunised 3–5)	4. Tervist tugevdava kehalise aktiivsuse edendamise riiklik koordineerimismehhanism jah/ei, kui jah, siis täpsustada	(****)
	5. Spetsiaalselt tervist tugevdava kehalise aktiivsuse edendamiseks eraldatud rahalised vahendid Sektorite kaupa (sport, tervis, transport jne): — kogutoetus; — inimese kohta; — ostujõu pariteedil põhinev sisemajanduse koguprodukt inimese kohta, eurodes	(*)
„Sport” (suunised 6–13)	6. Riiklik poliitika ja/või tegevuskava „Sport kõigile” jah/ei, kui jah, siis täpsustada	(****)
	7. Tervisele orienteeritud spordiklubid (spordiklubides tervise edendamise programm) Tervist tugevdava kehalise aktiivsuse edendamise/TAFISA projekti raames arendatud suuniste rakendamine: jah/ei, kui jah, siis kirjeldada	(**)
	8. Raamistik madalama sotsiaal-majandusliku staatusega elanikkonnarühmadele vaba aja veetmise või sportimisvõimaluste kättesaadavaks tegemise toetamiseks Raamistiku olemasolu: jah/luuakse lähema kahe aasta jooksul/ei; kui jah, siis kirjeldada	(***)
	9. Sihtrühmad, kellele tervist tugevdava kehalise aktiivsuse riiklikud tegevuspõhimõtted on suunatud Sihtrühmade kaupa (rühmad, kes eriti vajavad kehalist aktiivsust (näiteks madalama sotsiaal-majandusliku staatusega elanikkonnarühmad, vähese kehalise aktiivsuse tasemega inimesed, vanemaelised, etnilised vähemused jne)	(****)
„Tervishoid” (suunised 14–20)	10. Kehalise aktiivsuse ja istuva eluviisi jälgimine ja kontrollimine Kehaline aktiivsus ja istuv eluviis on kaasatud riikliku terviseesireüsteemi: jah/ei, kui jah, siis täpsustada	(***)
	11. Tervishoiutöötajate läbiviidav kehalise aktiivsuse alane nõustamine Kehalise aktiivsuse alane nõustamine: jah/ei, kui jah: hüvitatakse esmatsandi tervishoiuteenuste osana: jah/ei	(***)

⁽¹⁾ Teave ja andmed, mis liikmesriikidel soovitatakse esitada seoses käesoleva piiratud ulatusega järelevalveraamistikuga, peaksid aja jooksul täienema. Kõnealust protsessi toetavad kavakohaselt käesolevas soovitusel ettenähtud koostöö ja suutlikkuse suurendamise meetmed.

ELi kehalise tegevuse suuniste teemavaldkonnad	Kavandatud näitajad ja muutujad/üksused	Andmete kättesaadavus
	12. Kehalist aktiivsust käsitlev koolitus tervishoiutöötajate õppekavas — tundide arv õdedele, arstidele — kohustuslik või vabatahtlik — selge hindamise ja akrediteerimise struktuur, mis peegeldab asjakohaseid õpitulemusi	(**)
„Haridus” (suunistes 21–24)	13. Kehaline kasvatus põhi- ja keskkoolis — tundide arv kooliastmeti — kohustuslik või vabatahtlik — reguleeritakse riigi või piirkondlikul tasandil	(***)
	14. Kooliga seotud kehalise aktiivsuse edendamise kavad Riikliku või piirkondliku kava olemasolu: jah/ei, kui jah, siis täpsustada	(**)
	15. Tervist tugevdava kehalise aktiivsuse käsitlemine kehalise kasvatusõpetajate koolituses Tervist tugevdava kehalise aktiivsuse teema on moodul kehalise kasvatusõpetajate bakalaureuse ja/või magistriõppe taseme õppekavas: jah/ei; kohustuslik/vabatahtlik	(**)
	16. Aktiivse liiklejana koolis käimist edendavad kavad Riiklikud või (kui see on asjakohane) piirkondlikud kavad, millega edendatakse aktiivse liiklejana koolis käimist (näiteks organiseeritud jalgsiliikumine, jalgrattaga liikumine): jah/ei, kui jah, siis kirjeldada	(***)
„Keskfond, linnaplaneerimine, avalik turvalisus” (suunistes 25–32)	17. Jalgrattaga sõitmise/jala käimise tase Peamine transpordivahend igapäevases tegevuses (auto, mootorratas, ühistransport, jala käimine, jalgratas, muu)	(****)
	18. Euroopa suunistes vabal ajal kehalise tegevusega tegelemise infrastruktuuri parandamiseks Euroopa suunistes vabal ajal kehalise tegevusega tegelemise infrastruktuuri parandamiseks kohaldatakse järjepidevalt, et kavandada, ehitada ja hallata infrastruktuure: jah / veel mitte, kuid on lähema kahe aasta jooksul kavas / ei	(**)/(***)
„Töökeskkond” (suunistes 33–34)	19. Aktiivse liiklejana tööl käimist edendavad kavad Riikliku või (kui see on asjakohane) piirkondliku ettevõtjatele või töötajatele suunatud stimuleerimiskava olemasolu aktiivse liiklejana (jalgsi, jalgrattaga) tööl käimise edendamiseks: jah/ei, kui jah, siis kirjeldada	(***)
	20. Töökohal kehalist aktiivsust edendavad kavad Riikliku või (kui see on asjakohane) piirkondliku ettevõtjatele suunatud stimuleerimiskava olemasolu töökohal kehalise aktiivsuse edendamiseks (näiteks võimlad, duširuumid, trepid jne): jah/ei	(***)
„Eakad kodanikud” (suunistes 35–37)	21. Kogukondliku sekkumise kavad kehalise aktiivsuse edendamiseks eakate hulgas Kogukondliku sekkumise kavade olemasolu eakate hulgas kehalise aktiivsuse edendamiseks: jah/ei, kui jah, siis kirjeldada	(***)
„Näitajad/hindamine” (suunis 38)	22. Tervist tugevdava kehalise aktiivsuse edendamise riiklikud tegevuspõhimõtted, mis sisaldavad ka hindamiskava x tervist tugevdava kehalise aktiivsuse edendamise riiklikku tegevuspõhimõtet y hulgas sisaldavad selget hindamiskavatsust või kava	(****)
„Üldsuse teadlikkus” (suunis 39)	23. Kehalisele aktiivsusele suunatud teadlikkuse suurendamise kampaania olemasolu jah/ei, kui jah, siis kirjeldada	(***)

Andmete kättesaadavus:

(*) andmeid ei ole kogutud.

(**) andmed on veel NOPA raames kogumata, kuid kogumine kavandatud.

(***) andmed kättesaadavad (näiteks sisalduvad riiklikes vormides või muudes kättesaadavates allikates), kuid on veel kinnitamata või vajavad ajakohastamist.

(****) andmed kättesaadavad ja NOPAs kinnitatud.